

Asia C-445/05

Werner Haderer

vastaan

Finanzamt Wilmersdorf

(Bundesfinanzhofin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Kuudes arvonlisäverodirektiivi – Vapautukset – 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohta – Opettajan koulu- tai yliopisto-opetuksen tueksi antamat yksityisoppitunnit – Aikuisten koulutuskeskuksessa järjestettyjen kurssien puitteissa annettu opetus – Suoran sopimussuhteen puuttuminen oppilaisiin

Tuomion tiivistelmä

Verotus – Jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistaminen – Liikevaihtoverot – Yhteinen arvonlisäverojärjestelmä – Kuudennessa direktiivissä säädetyt vapautukset

(Neuvoston direktiivin 77/388 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohta)

Freelance-opettajana toimivan yksityisen oikeussubjektin toimintaan, johon kuuluu oppituntien antaminen koulutehtävissä avustamiseen liittyen sekä keramiikka- ja savenvalantakurssien pitäminen aikuisten koulutuskeskuksissa, voidaan soveltaa jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun kuudennen direktiivin 77/388 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa säädettyä vapautusta arvonlisäverosta opettajan koulu- tai yliopisto-opetuksen tueksi antamien yksityisoppituntien osalta ainoastaan, jos tämä toiminta muodostuu oppitunneista, joita opettaja antaa omaan lukuunsa ja omalla vastuullaan ja jotka kuuluvat koulu- tai yliopisto-opetuksen piiriin. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, onko tilanne tämä pääasiassa.

(ks. 38 kohta ja tuomiolauselma)

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

14 päivänä kesäkuuta 2007 (*)

Kuudes arvonlisäverodirektiivi – Vapautukset – 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohta – Opettajan koulu- tai yliopisto-opetuksen tueksi antamat yksityisoppitunnit – Aikuisten koulutuskeskuksessa järjestettyjen kurssien puitteissa annettu opetus – Suoran sopimussuhteen puuttuminen oppilaisiin

Asiassa C-445/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundesfinanzhof (Saksa) on esittänyt 20.10.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.12.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Werner Haderer

vastaa

Finanzamt Wilmersdorf,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Klučka, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari) ja P. Lindh,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.12.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Finanzamt Wilmersdorf, asiamiehenään D. Bak,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Spyropoulos ja S. Trekli,
- Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. De Bellis,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Triantafyllou ja W. Mölls,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.3.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1; jäljempänä kuudes direktiivi) 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä pääasian kantaja Haderer ja toisaalta Finanzamt Wilmersdorf (jäljempänä Finanzamt) ja joka koskee sitä, että Finanzamt kieltäytyi vapauttamasta Hadereria arvonlisäverosta, jonka tämä oli velvollinen maksamaan vuoteen 1990 liittyen sellaisen opetustoiminnan osalta, jota tämä oli harjoittanut Berliinin osavaltion freelance-opettajana (freier Mitarbeiter).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Kuudennen direktiivin 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”A. Tietyille yleishyödyllisille toiminnoille myönnettävät vapautukset

1. Jäsenvaltioiden on vapautettava verosta jäljempänä luetellut liiketoimet edellytyksillä, joita ne asettavat vapautusten oikeaksi ja selkeäksi soveltamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen ja muiden väärinkäytösten estämiseksi, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista:

— —

i) lasten ja nuorten opetus, koulu? ja yliopisto-opetus, ammattikoulutus ja ammatillinen uudelleen koulutus sekä niihin suoraan liittyvien palvelujen suoritukset ja tavaroiden luovutukset, joita suorittavat näitä tehtäviä saaneet julkisoikeudelliset laitokset tai muut laitokset, joilla kyseisen jäsenvaltion mukaan on vastaavia päämääriä;

j) opettajan koulu? tai yliopisto-opetuksen tueksi antamat yksityisoppitunnit;

— —”

Kansallinen lainsäädäntö

4 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että Bundesfinanzhofin oikeuskäytännön mukaan

— liikevaihtoverolain (Umsatzsteuergesetz, jäljempänä UStG) pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen version 4 §:n 21 kohdan b alakohdassa säädettyä vapautusta sovelletaan yksinomaan yksityiskouluihin ja muihin yleissivistäviin tai ammattiin valmistaviin oppilaitoksiin, mutta se ei ulotu freelance?opettajiin, jotka pitävät kursseja näissä kouluissa tai muissa oppilaitoksissa, ja

— UStG:n 4 §:n 22 kohdan a alakohdassa vapautetaan verosta yksinomaan tässä samassa säännöksessä mainitut laitokset eli julkisoikeudelliset oikeushenkilöt, hallinto? tai tiedeakatemit, kansalaisopistot tai laitokset, jotka pyrkivät yleishyödyllisiin tai ammattiyhdistyksellisiin päämääriin. Näin ollen luonnollisten henkilöiden näille laitoksille suorittamia palveluja ei ole vapautettu verosta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

5 Ennakkoratkaisupyyntön mukaan Haderer työskenteli vuosia freelance?opettajana Berliinin osavaltion palveluksessa. Vuonna 1990 hän piti kursseja kansalaisopistossa (Volkshochschule) koulutehtävissä avustamiseen liittyen ja lisäksi keramiikka? ja savenvalantakursseja toisessa kansalaisopistossa sekä vanhempain koulutuskeskuksessa (Elternzentrum). Kyseisenä vuonna Hadererin viikoittainen kokonaisopetusaika oli säännöllisesti yli 30 tuntia.

6 Sopimukset, joiden perusteella Haderer suoritti edellä mainitut palvelut, tehtiin lukukausittain Berliinin osavaltion kanssa kuudeksi kuukaudeksi. Ne sisälsivät lausekkeitä, joiden mukaan niillä ei perustettu Saksan työoikeudessa tarkoitettua ”työsuhdetta”.

7 Hadererin korvaus, jonka Berliinin osavaltio maksoi, laskettiin tuntiperusteisesti. Sosiaaliturva? ja vakuutusmaksut sekä verot eivät sisältyneet korvaukseen. Hadererillä ei ollut oikeutta korvauksen maksamisen jatkumiseen esteen sattuessa, ja hän kantoi vastuun korvauksen menettämisestä, mikäli kurssit peruttiin, vaikka tämä olisi johtunut osallistujien puuttumisesta.

8 Haderer sai edellä mainittujen sopimusten puitteissa avustusta eläke? ja sairausvakuutusmaksuihinsa ja lisäksi prosentuaalisesti lasketun lomakorvauksen.

9 Koska Finanzamt ei ollut saanut Hadererilta liikevaihtoveroilmoitusta vuosien 1989–1991 osalta, se kantoi tältä arvioperusteisesti veroa vuoden 1990 osalta sillä perusteella, että tämä ei täyttänyt UStG:n 4 §:n 21 tai 22 kohdassa säädettyjä edellytyksiä vapautuksen myöntämiseksi.

10 Finanzgericht hylkäsi perusteettomana kanteen, jonka Haderer oli nostanut tästä verotuspäätöksestä, ja katsoi, että tämän toimintaa ei ole vapautettu verosta UStG:n perusteella.

11 Revision-valituksessaan Bundesfinanzhofissa Haderer väittää muun muassa, että hänen suorittamansa opetuspalvelut vuonna 1990 on vapautettu verosta kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i ja j alakohdan nojalla.

12 Bundesfinanzhof katsoo, että kyseisiä palvelujen suorituksia ei voida vapauttaa verosta kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i alakohdan mukaisesti, koska luonnollista henkilöä ei voida pitää ”muuna laitoksena, jolla kyseisen jäsenvaltion mukaan on vastaavia päämääriä”. Mitä sen sijaan tulee saman 1 alakohdan j alakohtaan, Bundesfinanzhof pohtii, edellyttääkö tässä säännöksessä säädetyn vapautuksen myöntäminen sitä, että yksityisopettajan opetuspalvelu tarjotaan suoraan oppilaille palvelun vastaanottajina, mikä merkitsisi, että nämä maksavat opettajalleen, vai riittääkö, että opetuspalvelu tarjotaan koulussa tai yliopistossa, kuten pääasiassa.

13 Koska Bundesfinanzhof katsoi, että sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaiseminen edellyttää kuudennen direktiivin tulkintaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko opettajan koulu? tai yliopisto-opetuksen tueksi antamat yksityisoppitunnit vapautettu verosta [kuudennen direktiivin] 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdan mukaisesti ainoastaan, kun yksityisopettaja tarjoaa opetuspalvelujaan suoraan oppilaille [tai] opiskelijoille – jotka myös maksavat kyseiset palvelut – vai riittääkö, että yksityisopettaja tarjoaa opetuspalveluja koululle tai yliopistolle, joka näin on palvelujen vastaanottaja?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

14 Kansallinen tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä sitä, voidaanko opetustoiminta, jota yksityinen oikeussubjekti harjoittaa freelance?opettajana pääasian kaltaisissa olosuhteissa, vapauttaa arvonlisäverosta kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdan nojalla. Tämä tuomioistuin pohtii erityisesti, edellyttääkö tämä vapautus sitä, että opettajan oppituntien antajana ja oppilaiden tai opiskelijoiden niiden vastaanottajina välillä on oltava suora yhteys, mikä sen mukaan merkitsee, että nämä jälkimmäiset maksavat suoraan korvauksen opettajalle.

15 Finanzamt ja Italian hallitus väittävät, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista toimintaa ei pidä vapauttaa arvonlisäverosta. Kreikan hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio katsovat puolestaan, että tällainen toiminta on vapautettava verosta.

16 Aluksi on todettava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan tarkoituksena on

vapauttaa arvonlisäverosta tietyt yleishyödylliset toiminnot. Tämä vapautus ei kuitenkaan koske kaikkia yleishyödyllisiä toimintoja vaan ainoastaan niitä, jotka siinä on lueteltu ja kuvattu hyvin yksityiskohtaisesti (ks. asia C-149/97, Institute of the Motor Industry, tuomio 12.11.1998, Kok. 1998, s. I-7053, 18 kohta; yhdistetyt asiat C-394/04 ja C-395/04, Ygeia, tuomio 1.12.2005, Kok. 2005, s. I-10373, 16 kohta ja asia C-401/05, VDP Dental Laboratory, tuomio 14.12.2006, 24 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

17 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kuudennen direktiivin 13 artiklassa säädetty vapautukset ovat yhteisön oikeuden mukaisia itsenäisiä käsitteitä, joiden tarkoituksena on välttää eroavaisuudet arvonlisäverojärjestelmän soveltamisessa eri jäsenvaltioissa (ks. asia C-349/96, CPP, tuomio 25.2.1999, Kok. 1999, s. I-973, 15 kohta; asia C-240/99, Skandia, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1951, 23 kohta ja em. yhdistetyt asiat Ygeia, tuomion 15 kohta).

18 Kyseisten vapautusten määrittelyyn käytettyä sanamuotoa on tulkittava suppeasti, koska nämä vapautukset ovat poikkeuksia siitä yleisestä periaatteesta, jonka mukaan kaikista verovelvollisen vastikkeellisesti suorittamista palveluista kannetaan arvonlisäveroa (ks. asia C-287/00, komissio v. Saksa, tuomio 20.6.2002, Kok. 2002, s. I-5811, 43 kohta ja asia C-8/01 Taksatorringen, tuomio 20.11.2003, Kok. 2003, s. I-13711, 36 kohta). Tämän sanamuodon tulkinnan tulee kuitenkin soveltua yhteen niiden tavoitteiden kanssa, joihin näillä vapautuksilla pyritään, ja siinä on noudatettava yhteiseen arvonlisäverojärjestelmään kuuluvaa verotuksen neutraalisuuden periaatetta (ks. asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-12911, 42 kohta; asia C-498/03, Kingscrest Associates ja Montecello, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4427, 29 kohta ja asia C-106/05, L.u.P., tuomio 8.6.2006, Kok. 2006, s. I-5123, 24 kohta). Näin ollen tämä suppean tulkinnan sääntö ei tarkoita sitä, että 13 artiklassa tarkoitettujen vapautusten määrittelemiseksi käytettyä sanamuotoa tulisi tulkita siinä määrin rajoittavasti, että vapautukset menettäisivät tavoitellut vaikutuksensa (ks. vastaavasti asia C-284/03, Temco Europe, tuomio 18.11.2004, Kok. 2004, s. I-11237, 17 kohta ja yliopisto-opetuksen alalla em. asia komissio v. Saksa, tuomion 47 kohta).

19 Tämän on koskettava myös niitä erityisiä edellytyksiä, joita näiden vapautusten saamiselle on asetettu, ja varsinkin niitä edellytyksiä, jotka koskevat vapautuksen alaan kuuluvia palveluja suorittavan taloudellisen toimijan ominaisuutta tai henkilöllisyyttä (ks. vastaavasti asia C-216/97, Gregg, tuomio 7.9.1999, Kok. 1999, s. I-4947, 16–20 kohta).

20 Pääasiassa on kiistatonta, että Saksassa Hadererilla ei katsota olevan vastaavia päämääriä kuin kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i alakohdassa tarkoitetuilla julkisoikeudellisilla laitoksilla.

21 On siis tutkittava, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toiminta kuulua kyseisen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdan, jonka mukaan ”opettajan koulu? tai yliopisto?opetuksen tueksi antamat yksityisoppitunnit” on vapautettu arvonlisäverosta, soveltamisalaan.

22 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa ei ole määritelmää tässä säännöksessä tarkoitettusta ”koulu? tai yliopisto?opetuksen” käsitteestä.

23 Vaikka kansallinen tuomioistuin ei ole esittänyt epäilyjä siitä, voiko pääasiassa kyseessä oleva toiminta kuulua kyseisen käsitteen soveltamisalaan, Finanzamt väittää kuitenkin, että kun otetaan huomioon suppea tulkinta, jota arvonlisäverosta vapauttamisen alalla edellytetään, Hadererin pitämät keramiikka? ja savenvalantakurssit eivät sisällä vastaavia vaatimuksia kuin kouluissa tai yliopistoissa tavanomaisesti pidetyt kurssit. Tällaiset kurssit on sen mukaan päinvastoin tarkoitettu yksinomaan vapaa-ajan harrastuksiksi. Finanzamt korostaa, että

kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i alakohta koskee koulu? tai yliopisto-opetuksen lisäksi "lasten ja nuorten opetusta" sekä "ammattikoulutusta ja ammatillista uudelleen koulutusta", mutta tämän saman 1 alakohdan j alakohdassa tyydytään mainitsemaan ensin mainittu opetus eikä muunlaista opetusta tai koulutusta.

24 Vaikka on totta, että kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa tarkoitetun vapautuksen kuvaamiseksi käytettyjä termejä on tulkittava suppeasti, käsitteen "koulu? tai yliopisto-opetus" erityisen suppea tulkinta aiheuttaisi vaaran arvonlisäverojärjestelmän soveltamisesta eri tavoin eri jäsenvaltioissa, koska jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmät on järjestetty erilaisten sääntöjen mukaan. Tällaiset eroavaisuudet olisivat ristiriidassa tämän tuomion 17 kohdassa mainitun oikeuskäytännön vaatimusten kanssa.

25 Lisäksi sikäli kuin Finanzamtin tätä koskeva väite perustuu Saksan koulutusjärjestelmässä tarkoitettujen "koulun" tai "yliopiston" käsitteiden erityiseen tulkintaan, on muistutettava, että tietyn liiketoimen kuuluminen arvonlisäverovelvollisuuden piiriin tai sen vapauttaminen arvonlisäverosta ei voi riippua siitä, miten sitä on luonnehdittu kansallisessa oikeudessa (ks. em. asia Kingscrest Associates ja Montecello, tuomion 25 kohta).

26 Tarvitsematta esittää tässä tuomiossa täsmällistä määritelmää yhteisön oikeuden käsitteestä "koulu? tai yliopisto-opetus" arvonlisäverojärjestelmän kannalta, esillä olevassa asiassa riittää, kun todetaan, että tämä käsite ei rajoitu yksinomaan opetukseen, joka johtaa kokeisiin pätevyyden saamiseksi tai jonka perusteella voidaan kouluttautua ammattitoiminnan harjoittamiseen, vaan se sisältää myös muuta toimintaa, jossa opetus annetaan kouluissa tai yliopistoissa oppilaiden tai opiskelijoiden tietojen ja taitojen kehittämiseksi, kunhan tämä toiminta ei ole puhtaasti virkistysluonteista.

27 Kansallisen tuomioistuimen on tarpeen mukaan selvitettävä uudelleen näiden seikkojen valossa, kuuluuko pääasiassa kyseessä oleva toiminta kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa tarkoitetun "koulu? tai yliopisto-opetuksen" piiriin.

28 Lisäksi jotta oppitunteihin voidaan soveltaa kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa säädettyä vapautusta, ei riitä, että ne kuuluvat koulu? tai yliopisto-opetuksen piiriin, vaan niiden on myös oltava "opettajan antamia yksityisoppitunteja".

29 Vaikka pääasiassa asiakirja-aineistosta ilmenee, että Haderer antaa oppitunteja opettajana, mitä Finanzamt, jäsenvaltiot tai komissio eivät ole kiistäneet yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan nojalla esittämissään huomautuksissa, esiin nousee kuitenkin kysymys siitä, ovatko kysymyksessä "yksityisoppitunnit".

30 Tällä jälkimmäisellä ilmaisulla voidaan tehdä ero kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i alakohdassa mainittujen laitosten tarjoamien palvelujen ja niiden palvelujen välillä, joita tarkoitetaan saman 1 alakohdan j alakohdassa ja jotka opettajat suorittavat omaan lukuunsa omalla vastuullaan.

31 Näihin viimeksi mainittuihin palvelujen suorituksiin voivat kuulua esimerkiksi erityistunnit, jolloin oppituntien konkreettisen sisällön ja opettajan pätevyyden välillä vallitsee tavanomaisesti yhteys. Tämän osalta kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdan sanamuoto ei ole millään tavoin esteenä sille, että usealle henkilölle samanaikaisesti annetut oppitunnit kuuluisivat tällä säännöksellä käyttöön otetun vapautuksen soveltamisalaan.

32 Lisäksi kuten komissio väittää, vaatimus, jonka mukaan kyseessä on oltava yksityisoppitunnit, ei edellytä väistämättä sitä, että oppituntien vastaanottajien ja ne antavan opettajan välillä on suora sopimussuhde. Tällainen sopimussuhde on usein olemassa muiden

henkilöiden kuin kyseisten vastaanottajien kanssa, ja näitä ovat esimerkiksi oppilaiden tai opiskelijoiden vanhemmat.

33 Kuten tämän tuomion 5–8 kohdasta ilmenee, pääasiassa tietyt seikat, jotka ilmenevät yhteisöjen tuomioistuimen käytössä olevasta asiakirja-aineistosta, voisivat toki erikseen tarkasteltuina antaa ymmärtää, että Haderer harjoittaa toimintaansa omaan lukuunsa ja omalla vastuullaan, jolloin kyseessä olisivat ”yksityisoppitunnit”. Tilanne on tämä muun muassa, kun on kyse palkkion epäämisestä esteen sattuessa tai siitä, että Haderer kantaa vastuun korvauksen menettämisestä, jos kurssit perutaan.

34 Tämän tuomion samoista kohdista ilmenee kuitenkin myös, että Haderer suoritti pääasiassa kyseessä olevat palvelut Berliinin osavaltion kanssa tekemiensä peräkkäisten sopimusten perusteella. On ilmeistä, että sitä tilannetta lukuun ottamatta, että kurssit perutaan oppilaiden tai opiskelijoiden puuttumisen vuoksi, Hadererin saama korvaus oli tuntikorvaus siitä riippumatta, miten monta osallistujaa kurseilla oli. Lisäksi vaikka kyseisissä sopimuksissa täsmennettiin, että kyseessä eivät olleet Saksan työoikeudessa tarkoitetut ”työsuhteet”, Haderer sai avustuksen eläke- ja sairausvakuutusmaksuihinsa sekä prosentuaalisesti lasketun lomakorvauksen. Lopuksi on todettava, että Haderer harjoitti pääasiassa kyseessä olevaa toimintaa Berliinin osavaltion hallinnoimissa aikuisten koulutuskeskuksissa.

35 Edellisessä kohdassa esitetyt seikat antavat näin ollen ymmärtää – mikä kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä ottaen huomioon pääasian kaikki olosuhteet –, että Haderer ei suinkaan anna oppitunteja omaan lukuunsa ja omalla vastuullaan, vaan hänet on tosiasiallisesti asetettu Berliinin osavaltion käyttöön opettajaksi, ja kyseinen osavaltio maksaa hänelle korvauksen siitä, että hän tarjoaa palveluja kyseisen osavaltion hallinnoiman koulutusjärjestelmän hyväksi.

36 Komissio väittää, että vapautuksen epääminen senkaltaisissa tilanteissa, joita pääasia koskee, olisi vastoin kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i ja j alakohdassa tarkoitettujen erityisten vapautusten yhteistä tavoitetta ja loisi aukon näiden kahden säännöksen muodostamaan järjestelmään. Freelance-opettajien antamat oppitunnit voivat komission mukaan olla joissakin tapauksissa verrattavissa kyseisen 1 alakohdan i alakohdassa mainittujen ”laitosten” opetustoimintaan.

37 Kuitenkaan pelkästään se, että kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan i ja j alakohdassa esiintyvillä kahdella vapautusten luokalla pyritään muun muassa edistämään ”koulu- ja yliopisto-opetusta”, jota pidetään yleishyödyllisenä toimintana, ei voi olla perustana väitteelle, jonka mukaan nämä kaksi säännöstä muodostavat yhdessä järjestelmän, jossa sellainen toiminta vapautetaan arvonlisäverosta, joka ei täytä edellytyksiä, jotka asetetaan jommassakummassa kyseisistä säännöksistä, joiden sanamuotoa, kuten tämän tuomion 16–19 kohdassa on todettu, on tulkittava suppeasti ja jotka koskevat yksinomaan toimintaa, joka on niissä lueteltu ja yksityiskohtaisesti kuvattu.

38 Kaikkien edellä esitettyjen huomautusten valossa esitettyyn kysymykseen on vastattava, että pääasian kaltaisissa olosuhteissa freelance-opettajana toimivan yksityisen oikeussubjektin toimintaan, johon kuuluu oppituntien antaminen koulutehtävissä avustamiseen liittyen sekä keramiikka- ja savenvalantukurssien pitäminen aikuisten koulutuskeskuksissa, voidaan soveltaa kuudennen direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa säädettyä vapautusta arvonlisäverosta ainoastaan, jos tämä toiminta muodostuu oppitunneista, joita opettaja antaa omaan lukuunsa ja omalla vastuullaan ja jotka kuuluvat koulu- tai yliopisto-opetukseen piiriin. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, onko tilanne tämä pääasiassa.

Oikeudenkäyntikulut

39 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääasian kaltaisissa olosuhteissa freelance-opettajana toimivan yksityisen oikeussubjektin toimintaan, johon kuuluu oppituntien antaminen koulutehtävissä avustamiseen liittyen sekä keramiikka? ja savenvalantakurssien pitäminen aikuisten koulutuskeskuksissa, voidaan soveltaa jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan j alakohdassa säädettyä vapautusta arvonlisäverosta ainoastaan, jos tämä toiminta muodostuu oppitunneista, joita opettaja antaa omaan lukuunsa ja omalla vastuullaan ja jotka kuuluvat koulu? tai yliopisto-opetuksen piiriin. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, onko tilanne tämä pääasiassa.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.